

BÖLÜM 11

SOSYAL HİZMET UZMANLARININ MESLEKİ UYGULAMALARINDA İNSANCIL YAKLAŞIM PERSPEKTİFİ

Edanur SAĞLAM¹

GİRİŞ

Sosyal hizmet; bireylerin iyilik hallerinin geliştirmesini temel alan mesleki bir disiplindir. Mesleğin ortaya çıkış amacında yoksul bireylerin sosyo-ekonomik yetersizliklerinin giderilmesine yardımcı olmak yer alsa da ilerleyen dönemlerde bu amaç sadece yoksul bireylerin değil toplum içindeki her bireyin ve grubun iyilik hallerinin geliştirilmesine dönüşmüştür (Özden, Pak, & Çoban, 2017). Toplumun iyilik halinin geliştirilmesi noktasında sosyal hizmet uzmanları, mesleki uygulamalarda bulunurken farklı birçok yaklaşımı kullanırlar. Temeline bireyi alan insancıl yaklaşım da bu yaklaşımlardan biridir. İnsancıl yaklaşım, 1940’ların ortalarında Maslow (1943)’un “ihtiyaçlar hiyerarşisi” kavramı ile ortaya çıkmıştır. 1940’ların sonlarında ise Rogers (1951) tarafından geliştirilerek 1951 yılında “Client-Centered Therapy (Danışan Merkezli Terapi)” adlı kitabın yayınlanmasıyla sistematik hale gelen bir psikoterapi ve danışmanlık modeli olmuştur. Bu yaklaşım, bireylerin çocukluk dönemleri ve yaşam deneyimlerinden etkilendiklerini kabul etmekle birlikte, sağlıklı bir kişilik gelişimi ve psikolojik olarak iyi halde olabilmeleri için kendi yaşamlarının biçimlendirilmesinde rol sahibi olabilmeleri üzerinde durmaktadır (Çamur Duyan, 2001). Yaklaşım, her bireyin geçmiş yaşantılardan deneyim ve tecrübe edindiğini fakat bu deneyimlerin kişilerin ilerleyen koşullarda yapabileceklerini engellememesi gerektiğini ileri sürerek bir bakıma “bugün geride kalan hayatın ilk günüdür” mottosunu uygulamaya çalışmıştır. Aynı zamanda yaklaşım, “şimdi ve burada” ya odaklanarak mevcut durumda

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet AD., Yüksek Lisans Öğrencisi, ednr1120@gmail.com, ORCID iD: 0009-0002-4823-7595

Dün geçmişte kalmış, yarın ise meçhuldür. Dolayısıyla dünden elde edilen kazanımlar geliştirilmeli, geleceğin getirdiği endişe aza indirgenerek “şimdi ve burada” ya odaklanılmalıdır. Kişi ancak şimdiye katacaklarına odaklandığı zaman gelişim gösterebilir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, E. (2019). Kişilik Gelişimi. C. Bayrak, Ş. Yücesoy, E. Ağaoğlu, U. Sak, R. Akdoğan, M. Güven, et al. içinde, *Eğitim Psikolojisi* (s. 74-102). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi .
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon . Atatürk Üniversitesi *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* , (13), 343-361.
- Akbaş, A. (2021). Psikolojik Danışmanın Nihai Hedefi Hangisi Olmalıdır: Kendini Gerçekleştirme, Tam Fonksiyonda Birey ya da Güçlendirilmiş Birey. *İşte Davranış Dergisi*, 6(2), 102-114.
- Avşaroğlu, S., & Çimen, F. (2020). Aile Danışmanlığına Yaşantısal/ İnsancıl Terapiden Genel Bir Bakış Açısı . *Gelecek Vizyonlar Dergisi* ,4(2), 1-7.
- Ayaz, B., & Kılıçarslan, F. (2020). *Aile Terapisi*. İstanbul : İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Sosyal Hizmet Lisans Tamamlama Programı .
- Aydın, T. (2017). Hümanistik Psikoloji – İnsancıl Psikoloji Nedir? 2017. (17 Kasım 2023 tarihinde <https://tuba-aydin.com/humanist-psikoloji/>. adresinden alınmıştır).
- Bilgin, N. (2001). *Sosyal Psikolojiye Giriş* (3. Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik* . İstanbul : Kaknüs Psikoloji .
- Çamur Duyan, G. (2001). İnsancıl Kuram . K. Karataş, & Ç. Arıkan içinde, *İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet Prof Dr. Nesrin Koşar'a Armağan* (s. 101-110). Ankara : Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu.
- Çiftçiöğlu, H., Polat, Ö. A., & Eren, E. (2016). Kişilik Gelişimi . *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 3(7), 166-177.
- Duyan, V. (2003a). Sosyal Hizmetin İşlev ve Roller. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 14(2), 1-22.
- Duyan, V. (2003b). Aileye Yönelik Planlı Müdahale Sürecinin Aşamaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 14(1), 41-61.
- Goldenberg, I., Goldenberg, H., & Pelavin, E. G. (2008). Family Therapy . R. J. Corsini, & D. Wedding içinde, *Current Psychotherapies* (s. 417-454). Brooks/Cole Cengage Learning .
- Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü. (tarih yok). *Sosyal Hizmet Uzmanı Tanımı*. (15.09.2025 tarihinde <https://shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/tanitim-213#:~:text=Sosyal%20hizmet%3B%20birbirine%20ba%20C4%9F%20C4%B1%20olan,bir%20meslek%20ve%20akademik%20disiplindir>. adresinden alınmıştır).
- IFSW (2014). *International Federation of Social Workers 2014*. (15, 2025 tarihinde <https://www.ifsw.org/sosyal-hizmet-nedir/> adresinden alınmıştır).
- İnözü Mermerkaya, M. (2022). *Kişilik Kuramları* . Ankara : TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları .
- Karahan, F., & Sardoğan, M. (2004). *Psikolojik Danışma ve Psikoterapide Kuramlar*. Samsun: Deniz Kültür.
- Keleşoğlu, F., & Akyüz, M. (2022). Sosyal Hizmet Uygulamalarında Birey Merkezli Yaklaşım: Carl Rogers ve Rogeryan Terapi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(2), 1040-1053.
- Loeshen, S. (2020). Family Therapy Using The Satir Process. *Social Work Experience and Methods*, 26(2), 61-69.
- Maslow, A. (1943). A theory of human motivation. 50(4), s. 370-396. Doi: <https://doi.org/10.1037/h0054346>.
- Maslow, A. (2001). *İnsan Olmanın Psikolojisi* . İstanbul : Kuraldışı Yayıncılık .

- Moss, D. (2015). The Roots and Genealogy of Humanistic Psychology. K. J. Schneider, J. F. Pierson, & J. F. Bugental içinde, *Humanistic Psychology Theory, Research and Practice* (s. 3-19). Washington DC: SAGE.
- Onur, D. (2018). Psikoloji Kuramları ve Yaratıcılık İlişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 145-156.
- Özden, S., Pak, M., & Çoban, A. (2017). Sosyal Hizmette İyilik Hali Kavramı. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 87-104.
- Poland, W. (1984). On the analyst's neutrality. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 32, 283-299.
- Rogers, C. (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implications and theory* (1. Baskı). Boston: Houghton Mifflin.
- Sağır, C. (2023). *Tasavvuf ve Psikoloji İlişkisi: Varoluşçu, İnsancıl ve Benötesi Psikoloji Kuramları Çerçevesinde (XXI. Yüzyıl)*. Ankara: T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı Tasavvuf Bilim Dalı .
- Sayar, K., & Dinç, M. (2014). *Psikolojiye Giriş*. İstanbul : DEM Yayınları .
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2005). *Theories Of Personality Eight Edition*. Wadsworth Cengage Learning .
- Selçuk, O. (2016). Sosyal Hizmet Mesleğinin Çalışma Alanı ve Sosyal Hizmet Uygulamasının Türkiye Ölçeğinde Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(46), 461-469.
- Sheafor, B. W., & Horejsi, C. J. (2016). *Sosyal Hizmet Uygulaması Temel Teknik ve İlkeler* (3. Baskı). Ankara: Nika Yayınevi.
- Şimşek, G., & Altun, F. (2021). Kurumsal Sosyal Sorumluluğun İş Yerinde Sosyal Hizmet Bağlamında Değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1061-1077.
- Ünal, B. H. (2019). *Hümanist Sosyal Hizmet Uygulaması*. Sosyal Hizmet Magazin.
- Yalçın, Z. (2018). *Birey Merkezli Kuram*. İstanbul : İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Sosyal Hizmet Bilim Dalı.
- Yıldırım, Ş. (2018). Müracaatçı Merkezli Yaklaşımın Sosyal Hizmet Uygulamalarında Kullanımı. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 97-112.
- Yolcuoğlu, İ. (2014). *Bireylerle, Ailelerle, Gruplarla ve Toplumla Sosyal Hizmet*. İstanbul: Nar Yayınevi.